

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 18 • ČÍSLO 16 • VYŠLO 24. LISTOPADU 2016

zprávy

PRAHA – Padesátce romských studentů byla poskytnuta stipendia. Udělila jim je organizace Roma. Romský stipendijní program podporují nadace Velux, Albatros a také jednotliví dárci. Do programu se přihlásilo více než 100 studentů, byla vybrána padesátka z nich. Většina chce studovat na strojní fakultě a na medicíně. Vybraní středoškoláci z rodin se špatnou finanční situací dostali na školní rok 14 000 Kč, stipendisté z vyšších odborných škol 21 000 Kč.

BRNO – Stovkám lidí z brněnského Cejlu hrozí, že na zimu přijdou o domov. Soukromý vlastník, firma Dolfin R.E., Zábrdovice, který vlastní 8 domů se 117 byty, se rozhodl po Novém roce neprodloužit smlouvy většině sociálně slabých rodin. Město pro ně nemá náhradní bydlení. Azylové domy a ubytovny jsou plné.

z obsahu

Téma čísla:

Uprchlíci

strana 3 a 5

...aby se lidé navzájem vnímali

rozhovor s Renou Milgrom
strana 4

Život a Světlo:

dvojjazyčný rozhovor
s pastorem Marianem
Tulejem
strana 5 a 6

Rada pro záležitosti Romů má nového předsedu

Premiér Sobotka vyměnil dva své ministry. Ministra zdravotnictví Svatopluka Němečka a ministra pro lidská práva a legislativu Jiřího Dienstbiera. Druhý jmenovaný byl současně předsedou Rady vlády pro záležitosti Romů. Nově jmenovaným ministrem s tímto určením se stal poslanec sociální demokracie Jan Chvojka, který je právníkem. Má tedy odborné předpoklady pro ministra i s určením pro legislativu. Snad má i kvalifikaci pro lidská práva, neboť byl předsedou sněmovního podvýboru pro tuto agendu. Uvidíme!

Premiér Sobotka zdůvodňuje výměny ministrů jako potřebnou změnu pro zvýšení upadajících preferencí sociální demokracie před volbami do Sněmovny v příštím roce. Snad aby sociálním demokratům dopřál dynamičtějšího vývoje a dal to na vědomí svým potenciálním voličům, o které zatím dosti silně sociální demokraté přicházeli. Tento důvod je ovšem jen zástupný a málokdo by mu věřil. Pravý důvod je jiný.

Ani jeden z vyměněných ministrů si není vědom špatného výkonu své funkce a potvrzuje to i premiér. Proč je tedy vyměňuje 11 měsíců před volbami? Nemůžeme si myslet, že premiér Sobotka je nezkušený politik a že dělá něco, co nemá smysl. Smysl té výměny je ovšem jiný, než on uvádí. Premiér si je dobře vědom, že pouhá výměna ministrů mu nepřinese nějak zvláštní voličskou přízeň.

Přinese mu ovšem upevnění jeho postavení ve funkci předsedy sociální demokracie před nastávajícím sjezdem. Potřeboval se přiblížit křídlu ve své straně, které silně vadil Dienstbier a jeho způsob názírání na politiku, lidská práva, tvr-

dé a neúprosné vymezování se vůči prezidentu Zemanovi a jistě ještě mnoho jiného. Ti, kteří si nepochybně přáli odvolání Dienstbiera, jsou takzvaní lánští pučisté. Patří mezi ně hejtman Zimola, ministr Chovanec, vlivný poslanec Tejc – to jsou silní hráči, které musel Sobotka získat na svoji stranu. Nejinak je tomu i s ředitelem motolské nemocnice Miloslavem Ludvíkem, který byl silným kritikem ministra zdravotnictví Svatopluka Němečka. Nyní ho střídá. Tím si nepochybně Sobotku získal. A taky místopředsedu vlády Andreje Babiše, který byl dlouholetým kritikem Němečka. Může to mít svůj důvod

ve snaze privatizovat nemocnice, čemuž chtěl Němeček zabránit. Snad sociální demokracie neztratila úplně soudnost, aby v tom Babišovi vyhověla. To jsou šachy, které v politice hrají prim a které nám mohou unikat.

Podívejme se však, jakým předsedou Rady může její nový předseda být. Zatím o něm víme, že je podporovaným politikem ve svém regionu, v Pardubickém kraji. Není nic známo o tom, že by se výrazněji angažoval v oblasti lidských práv nebo problematice Romů. To vše nemusí vadit, aby byl dobrým předsedou Rady pro romské záležitosti i šéfem Sekce pro lidská práva na

Úřadu vlády. To se brzy dozvíme.

Jako častý člen vládních rad i účastník mnohých jednání na celkem vysoké úrovni, jsem měl možnost poznat dobře Jiřího Dienstbiera. Musím ocenit jeho upřímnou snahu o naplňování agendy lidských práv do legislativy i podporu občanského sektoru při naplňování programu integrace Romů nebo Strategie boje proti vylučování Romů ze života společnosti i segregaci romských dětí ve školách. V tomto směru bude mít nový šéf vládní rady hodně co dohánět.

Ale o to jistě premiéru Sobotkovi při šibování s ministry asi nešlo.

Karel Holomek

JUDr. Tomáš Holomek, náš první romský vysokoškolák

(10. 11. 1911–25. 10. 1988)

10. listopadu uplynulo 105 let od jeho narození. Tomáš se narodil do rodiny usedlých moravských Romů, koňských handlířů, kteří usilovali o zapuštění svých kořenů na Moravském Slovácku, u Svatobořic (dnes Svatobořice-Mistřín), od 40. let 19. století. Svatobořičtí však se snahou zdejších Romů o trvalý domov dlouhá desetiletí úporně zápolili, a tak po půl století romská osada vzniká až kus za Svatobořicemi, směrem na Kyjov, na sporném katastrálním území, k němuž se ani jedna z nejbližších obcí nechtěla hlásit. Tak dostala osada příznačné jméno Hraničky a stala se jedním z největších romských táborů na Moravě. V době meziválečné měly Hraničky až 100 obyvatel. Poměry v osadě byly ale velmi bídné, její obyvatelé

trápil hlad, zima, neléčené nemoci, naprostý nezájem zbytku společnosti o ně. Tomáš na toto těžké období svého života vzpomínal sice beze studu, ale s hořkostí, při níž záblo. Takové jsou vzpomínky dítěte, které pravidelně trpělo dlouhé dny hladem, které uhájilo holý život vyhledáváním odpadků a mršin.

Tomášův negramotný otec Pavel (jako všichni v osadě) byl zdatný handlíř i obchodník, za první světové války obchodoval s haličskými Židy, kteří do Svatobořic přišli. Vydělal si tak slušný finanční obnos, a mohl tak zakoupit malý domek přímo v obci Svatobořice. Konečně se mohl s rodinou odstěhovat z ubohých Hraniček. K tomuto zlomovému okamžiku v životě Tomáše Holomky dochází v roce 1917. Zatímco romské děti z Hraniček neměly

možnost chodit do žádné školy, po přestěhování do obce se pro Pavlovy děti situace diametrálně a nečekaně změnila. Všechny děti Holomkovy najednou do školy musely povinně nastoupit, a to do 1. třídy, ať jim bylo 15 nebo právě 6 let jako Tomášovi. Ten měl velké štěstí, 6 let byl ideální věk pro první třídu, a i když mu spolužáci zprvu nadávali „cigáně“ a ze školy raději utíkal do polí, nakonec kvůli hrozbě, že jeho tatínka zavrou, Tomáš do školy skutečně chodit začal. A pak ho potkalo další štěstí, které se jiným romským dětem vyhýbalo. Štěstí v podobě učitelky, která se Tomášovi – z negramotné a velmi chudé romské rodiny – s láskou a porozuměním věnovala, učila se s ním, nosila mu svačiny, brala ho k sobě

Pokračování na str. 3

zprávy

BRATISLAVA – Slovenský parlament schválil koncem října zákon, kterým chce vláda vytlačit z vlaků hlídky organizované extrémně nacionalistickým uskupením Mariána Kotleby Lidová strana Naše Slovensko (LSNS). Zákon má vstoupit v platnost v příštím roce po podpisu prezidenta. LSNS provedla od dubna letošního roku na 250 jízd ve vlacích. Společnost Regiojet českého podnikatele, která rovněž provozuje dopravu na území Slovenska, varovala hlídky, aby usedly na určená místa ve vlaku, nebo ať opustí vlak.

PRAHA – Český svaz bojovníků za svobodu (ČSBS) opouští členové i celé základní organizace. Děje se tak kvůli nepřístojnému počínání předsedy Jaroslava Vodičky, který nepřipustil kritiku svého ústředí a vyloučil bez jakékoliv obranné možnosti dvě základní organizace v Kladně a Slaném. K protestu se připojil i válečný veterán od Tobruku Pavel Vranský a Svaz opustil. Své negativní zkušenosti s ústředím Svazu má i náš redaktor Karel Holomek, který je shodou okolností předsedou jedné ze základních organizací ČSBS v Brně-Lesná a při podobné příležitosti, kdy si dovolil kritizovat v tomto případě nepravdivý projev Jaroslava Vodičky, byl vykázán ze zasedací místnosti městské konference v Brně. Některé ze základních organizací zakládají vlastní pobočky ČSBS mimo stávající ústředí. Objevují se další nejasnosti v činnosti předsedy ČSBS Jaroslava Vodičky, který již delší dobu dluží milionové částky, které nesplácí. Ministr Stropnický zvažuje, zda za těchto okolností může ministerstvo obrany poskytnout dotaci ČSBS.

BŘECLAV – Mladí romští artisté vytvořili uskupení zvané Cigy Cigy Cirkus. Vystupovali již nejen v Břeclavi, ale i v Praze nebo Brně na festivalu Freš manéž, který je součástí cirkusu Le Grand. Právě v něm působí již deset let Vojtěch Veselý, který břevlavský kroužek romských dětí vede. Odborníci tento způsob aktivity a současně možnosti dobrého zaměstnání nazývají spřízněným cirkusem, což je spojení sociální práce a cirkusové pedagogiky vhodné pro rizikovou mládež.

LETY U PÍSKU – Vláda přijala usnesení k odkoupení pozemků pod vepřínem v Letech. To by samo o sobě předpokládalo, že dojde ke zrušení vepřína nebo jeho přemístění do jiné blízké lokality. To si přeje představenstvo společnosti AGPI a ředitel této společnosti Jan Čech, protože by tím byla dále zajištěna existence vepřína a lidé zde zaměstnaní by nepřišli o práci. Vládou odkoupené pozemky na místě vepřína by již dále neumožnily jakékoliv další investice. Není zatím nic známo, jaká je další představa o využití tohoto prostoru, pokud by se vládě její úmysl zdařil. Tento krok vlády je všeobecně vítán, zejména Romy, neboť romské oběti jsou hodny stejného ocenění a úcty jako kterékoli jiné oběti války a nacismu.

PAŘÍŽ – Prezident Francois Hollande přiznal při návštěvě internačního tábora na území Francie koncem října jako první hlava státu podíl své země na pronásledování Romů za 2. světové války. Řekl: „Republika uznává utrpení kočovníků a přiznává, že její podíl byl značný.“

JIHLAVA – Mezinárodní festival dokumentárních filmů ocenil v kategorii Česká radost film *FC Roma* režisérů Rozálie Kohoutové a Tomáše Bojara. Jeho aktéry jsou romští fotbalisté klubu, s kterými jiné kluby nechtěly hrát. Porota film nazvala filmem protirasistickým druhé generace, kdy už se není třeba odvolávat na pozitivní stereotypy.

Sobotka: Demokratický stát musí mít silný sociální rozměr

Lidé přicházeli se svíčkami a květinami k památníku na 17. listopad 1989 na Národní třídu v Praze. K prvním patřili i předseda ČSSD Bohuslav Sobotka a šéf hnutí ANO, ministr financí Andrej Babiš a předseda Senátu Milan Štěch (ČSSD).

„Je důležité o svobodu a demokracii pečovat, získávat pro ni podporu, což není vždycky jednoduché,“ řekl novinářům Sobotka. Mnoha lidem se podle něho nežíje dobře, a proto jsou na demokracii naštvá-

foto: www.vlada.cz

Na akci proti Zemanově politice se u Hradu sešly stovky lidí

Stovky lidí se sešly na Hradčanském náměstí v Praze, kam organizátoři svolali shromáždění proti populismu a proti politice prezidenta Zemana. Po projevech řečníků se účastníci vydali průvodem na Václavské náměstí, kde se konal koncert na oslavu svátku Dne boje za svobodu a demokracii.

Na shromáždění s názvem Nezapomínáme! se objevily transparenty s nápisy „Tahle země patří všem“, zřejmě jako reakce na jeden ze Zemanových projevů, v němž konstatoval opak, „Nechceme další totalitu“, „Nechci prezidenta lháře“, „Lžeman“ nebo i velké červené trenýrky odkazující evidentně na akci skupiny Ztohoven, jejíž členové je vyvěsili na Hradě místo prezidentské standarty.

Mnozí lidé měli stejně jako při takzvané sametové revoluci v roce 1989 připnuté na oblečení české trikolory. Nad hlavami shromážděných vlály i vlajky Evropské unie, Severoatlantické aliance a Tibetu.

Filosof Daniel Kroupa a Petr Riesel, jenž prošel terezínským koncen-

tračním táborem, se v projevech mimo jiné pozastavili nad aktuálním návrhem skupiny poslanců v čele se Zdeňkem Ondráčkem (KSČM) na obnovu trestnosti veřejného hanobení prezidenta. „Připomněli situaci, která před 27 lety zdvihla tuto společnost,“ řekl Kroupa.

Riesel mluvil také o tom, že zmizela euforie sametové revoluce a k volbám nyní chodí vesměs všichni komunisté a frustrovaní

Babiš označil svobodu a demokracii za největší hodnoty. „Nemyslím si, že by svoboda a demokracie byly ohroženy, jak se to dnes snaží někdo lidem namlouvat a vytvářet špatnou náladu,“ řekl novinářům. Zdůraznil, že lidé mohou volit parlament i prezidenta. „Měli bychom bojovat hlavně za dobrou náladu, společnost by se měla spojit,“ uvedl ministr. V současnosti není taková doba, aby se prezident a vláda musely měnit na náměstích, dodal Babiš.

K památníku s ním přišli taky ministři Martin Stropnický, Karla Šlechtová a Robert Pelikán a pražská primátorka Adriana Krnáčová.

U památníku stál i muž s transparentem proti politikům. Stálo na něm, že je z politiků „zhnusen“ včetně prezidenta a „fracka tiskového mluvčího Ovčáčka“.

Na Národní třídě zasáhla 17. listopadu 1989 tehdejší komunistická policie proti studentskému průvodu. Událost odstartovala takzvanou sametovou revoluci, která znamenala pád socialismu v někdejších Československu.

skeptici, na rozdíl od ostatních lidí. „Hrdinství chartistů a disidentů je znevažováno,“ řekl.

Před shromážděnými lidmi vystoupili i literární historik Martin C. Putna, předseda Pirátů Ivan Bartoš nebo kněz Ladislav Heryán.

Prezident Zeman se letošních veřejných oslav svátku 17. listopadu neúčastnil a nebyl ani na Pražském hradě. Svátek trávil na zámku v Lánech.

ČTK

foto: ČTK

Nový Trumpův poradce Bannon je podle demokratů rasista

Vedení americké Demokratické strany ohromilo jmenování Stephena Bannona strategickým poradcem nového prezidenta Donalda Trumpa. Šéf ultrakonzervativního webu Breitbart News podle agentury Reuters udělal ze svého informačního portálu tribunu neonacistů, bílých rasistů a antisemitů. Podle demokratů Bannona podporuje rasistická organizace Ku Klux Klan.

„Je snadné pochopit, proč Ku Klux Klan považuje Trumpa za

svého šampiona, když Trump jednoho z hlavních propagátorů bělošské nadřazenosti jmenuje svým hlavním poradcem,“ prohlásil mluvčí šéfa demokratů v Senátu Harryho Reida.

Podle demokratického poslance Adama Schiffo není výběr Bannona překvapivý, ale je alarmující. „Jeho ultrapravicové, protižidovské a sexistické názory do Bílého domu nepatří,“ napsal Schiff na twitteru.

Bannon, bývalý bankéř firmy Goldman Sachs, vedl se svým

webem tažení proti republikánskému establishmentu a popudil proti sobě mnoho veteránů republikánské politiky. Jeho nepřítelem je i republikánský šéf Sněmovny reprezentantů Paul Ryan, na nějž Bannon na svém webu nepřestává útočit.

Podle republikánského стратега Johna Weavera zosobňuje Bannon rasistickou, fašistickou extrémní pravici vstupující do Bílého domu. „Měj se na pozoru, Ameriko,“ napsal Weaver na twitteru. **ČTK**

Anketní otázka

Jak se proměnil vztah české majority k Romům poté, co česká média začala referovat o problémech s uprchlíky? Máte pocit, že otázka uprchlíků ztížila život Romů v ČR, nebo jej naopak usnadnila?

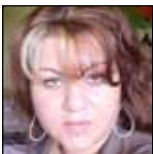
Jan Cverčko, ČR – Liberec

Vztah majority ke společnému soužití s Romy díky uprchlické krizi se nijak neměnil. Romové u mnoha zůstávají stále nepříznivými a špinavými cigoši.

Co se týče druhé stránky, chybí tu otázka určená Romům. Nesčetněkrát jsem se zastýděl, či jsem byl pobouřen komentáři Romů na sociálních sítích na adresu muslimů, tedy uprchlíků. Právě Romové by měli mít v sobě aspoň kousek toho člověka, který se setkává dnes a denně od svého narození s xenofobií a rasizmem. Je poznat, že někdo zapomíná na to, čím procházel, nebo že by se s tím nikdy nesetkal? Divil bych se, že by Rom aspoň jednou v životě nebyl slovně napaden za svou jinakost. Divím se tomu a děsí mne představa, že by se Romové účastnili protiuprchlických pochodů či manifestací. Na druhou stranu se možná nedivím mnoha lidem, protože Islámský stát děsí všechny obyvatele světa svými teroristickými atentáty či brutálními vraždami. Ovšem zde je nutné podotknout, že ne všichni muslimové jsou teroristé či brutální vrazi, tak jako ne všichni Romové jsou zloději, lumpi a příživníci. Záleží vždy jen na lidech, jak se k sobě chovají. Když já se budu chovat k druhému člověku uctivě s veškerým respektem, tak očekávám, že i on se bude chovat stejně. Pokud se tak nechová, není hoden mé úcty a respektu. To mne však ale neopravňuje k tomu, abych se choval podobně jako on rasistickým či nelidským postojem. Proto se divím, že někteří Romové se tak chovali na svých stránkách sociálních sítí.

Pavla Hudecová, ČR – Teplice

Uprchlíci, uprchlíci – nové téma pro rasisty. Myslím si, že nakonec je tu příjmou s pokorou a respektem, protože mají prachy a v dnešním světě jsou peníze prioritou. Uprchlíci nám budou vládnout, už teď je v Teplicích v obchodních domech módní pákistánský styl, většina lidí se už tak obléká. A teroristi, to už je další otázka. Myslím si, že je k tomu nutí Amerika, která chce jejich ropu a prachy. U většiny lidí je závist spojená s nenávistí, když bude cigán smradlavý a špinavý, tak bílí se tehdy budou cítit dobře. I když Rom bude na lepší úrovni než bílí, tak pro ně to bude pořád jen černej cigoš. Tvrdí, že my jsme nepřízniví, ale oni, Češi, si vůbec neuvědomují, že se všemu a pořád jen přizpůsobují. Například, Češi Vietnamce neřeší, otevřeli si krámy, a když zbohatli, tak začali obchod s drogami. Na Teplicku to je organizovaná mafie, která v tom jede naplno. Mají výrobní pervitinu a 70 % Čechů si kupuje od nich drogy a nikoho to nesere. To je mafie na Teplicku, každý druhý Vietnamec se tím živí a Čechům to nevadí. Tohle nepochopím.

Lýdia Kotlárová, SR – Topoľčany

Ja si myslím, že vzťah medzi českou alebo slovenskou majoritou a našou menšinou sa s uprchlíkmi niejak zvlášť nemenil. Skôr by som povedala, že nás majorita tiež považuje za prisťahovalcov, hoci tu žijeme už niekoľko storočí. Upiera nám naše základné ľudské práva, a to vo všetkých smeroch, preto by sme mali mať my Rómovia väčšie pochopenie pre uprchlíkov a ísť im v ústrety. Nemali by sme sa zúčastňovať žiadnych protestov proti uprchlíkom.

Milan Červenák, ČR – Teplice

Rasismus je v české společnosti pevně zakořeněný. Dokonce ani v tak vznesené právní úpravě, jako je „Listina základních lidských práv a svobod“, není o nepřipustnosti intelektuálního rasismu ani zmínka. Vezměme si onu slavnou větu: „Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“ Proto se domnívám, že majoritní společnost má hluboce zakořeněnou nenávisť vůči nám Romům, až mě to děsí, viz Žatec a smrt mladého Roma a otce dvou dětí.

Robert Oláh, ČR – Teplice

Český stát se tváří, že nechce uprchlíky. Tak např. v Teplicích je díky lázňům velký počet Arabů a Češi nadávají, jak jsou hluchní a jaké mají návyky. Už si ale neuvědomují, že díky nim má spousta Čechů práci a měsíční příjem peněz. Češi je tam nechťejí, ale mnoha ženám jejich dolary voní a lidi se jim za jejich peníze i klaní.

Helena Formanová, ČR – Praha

Listina lidských práv gádžům nikdy nic neříkala, nerespektovali ji, nerespektovali ji a respektovat nebudou! Jak to napsal pan Holomek...

Na chvíli nás nechali oddechnout díky uprchlíkům, ale když zjistili, že tu žádní uprchlíci nejsou a tudíž nemají koho likvidovat, obrátili svou pozornost opět na nás na Romy, a to ve větším a tvrdším stylu. Přemýšlela jsem, co by se stalo, kdyby z České republiky odešli všichni Romové, na koho by Češi obrátili svou pozornost, koho by diskriminovali, zabíjeli a deptali? Stává se ze mne rasistka vůči gádžům.

připravil Gejza Horváth

komentář

Uprchlíci život Romů neztížili

KAREL HOLOMEK

Tedy alespoň ne v České republice. Protože tento problém se u nás nevykrystalizoval do nějaké výrazné reality, která by vůbec někoho ohrožovala. Je to jen oblíbené téma našich populistů strašit neexistujícím problémem s poukazem: Co by kdyby...

Je tu ovšem několik aspektů, které se objevují v souvislosti s uprchlictvím a jeho globálním rozměrem, to připuštěme, byť se ČR zatím nedotkl.

Jeden z důvodů, proč před masovějším přijímáním uprchlíků mnozí z politiků varují, je okolnost, že se nepodařilo integrovat úspěšně „naše Romy“, kteří tu žijí po staletí – a což teprve s cizinci, jejichž kultura je Evropanům cizí. Ponechme stranou, zda skutečně integrace Romů u nás je tak neúspěšná. A pokud bychom tento názor měli přijmout, pak rozhodně s konstatováním, že je to problém oboustranný, ukazující nedostatečnou roli státu, která v tomto procesu selhala. Můžeme se ptát, zda by toto nemělo být poučením v procesu integrace jiných kultur, až přijde na pořad dne.

Jiným aspektem je okolnost, že Romové ve své historii byli často uprchlíky a byli nuceni žít v prostředí, které je přijímalo jen s potíží. Vzpomeňme jen dobu, kdy Romové slovenští se v různých vlnách, a to dosti masivních, objevovali po druhé světové válce v českých zemích, kde hledali práci a uplatnění. Rozhodně nikoliv neúspěšně, jak dokládají analýzy. I později, už po sametové revoluci, hledají Romové čeští, slovenští i jiní z postkomunistických zemí štěstí jinde v Evropě, v Kanadě a Americe. Jaké poučení a prozření tím dali různým společenstvím o funkci demokracie i lidských práv v okamžiku, kdy se v těchto společenstvích objevovali a představovali potíže, která nebyla řešena způsobem, pro tu dobu a tyto země dříve proklamovaným. To je nepochybně zásluha Romů, kteří nastavili těmto společenstvím zrcadlo. Pro české Romy to byl rok 1997. V každém případě si Romové instinktivně uvědomují, že jejich doménou je i otevřená šance hledat lepší život jinde, a nemohou ho tedy dost dobře upírat jiným.

Příchodem hrozby uprchlictví se na chvíli Romové z veřejnosti „ztratili“. Objevilo se nebezpečí jiné, které momentálně představovalo větší hrozbu. Když se ukázalo, že zatím skutečnou hrozbou není, asi po dvou letech, vrací se domácí problémy do normálu, viz několik posledních kontroverzí mezi příslušníky majority a Romy, které ukazují, že ve společnosti se v tomto společném vztahu nic nezměnilo.

Ve skutečnosti je to tak, že česká populace je stále zatížena stereotypy minulosti, zvyklé na homogenní společnost a vše, co se vymyká normálu, je pro ni těžko přijatelné: Romové jako muslimové!

V budoucnosti se však ani ČR nevyhne přílivu jiných národností a etnik, se kterými se bude muset vypořádávat na úrovni demokracie (pokud se nám uchová) a humanity generace jiná, lépe vybavená k tomuto úkolu už proto, že nebude nositelem stereotypů našich starších generací, zbavená tím mnohých předsudků. Aspoň tedy doufám.

JUDr. Tomáš Holomek, náš první romský vysokoškolák

Dokončení ze str. 1

domů na oběd. Jen díky její vstřícnosti a vlastně díky tomuto nadstandardu se mohlo projevit, že je Tomáš nadané dítě. Už v 5. třídě byl navržen na studium na gymnázium do Kyjova, kde skutečně nastoupil. Při studiu rodině přilepšoval z kondic, které dával méně nadaným spolužákům z bohatých sedláckých rodin. Školu reprezentoval i v běhu, byl vynikající sportovec, později s bratrem Vinckem spoluzakládali fotbalový klub SK Svatobořice (jeho mladší bratr Vincek byl nadaný na matematiku, později zahynul v KT Osvětim). V roce 1932 Tomáš úspěšně odmaturoval a po maturitě zamířil do Prahy, stal se studentem Právnické fakulty UK. Jeho studia přerušila válka, z rasových důvodů musel uprchnout na Slovensko, čímž si zachránil život. Celá jeho rodina integrovaných usedlých Romů byla z důvodů „cikánské rasy“ odsunuta do KT Osvětim, kde většina z nich zahynula. Tomáš se s touto ránou nikdy nesmířil, válka zůstala jako hluboký šrám na duši zbytku rodiny. Válečné události a aureola sovět-

ských osvoboditelů hrála velkou roli v inklinaci nejen Tomáše, ale řady dalších válkou postižených Romů, ke komunistickým ideálům.

Po válce Tomáš studium práv dokončil, stal se tak prvním romským právníkem v Československu. Hned po osvobození také s velkými ideály a přesvědčením o světlých zítích Romů v nové republice vstoupil do KSČ. Přestěhoval se do Gottwaldova (Zlína), kde pracoval jako konceptuální právník na ONV a také jako sociální referent na nově vzniklém KNV. V roce 1951 mu bylo nabídnuto místo vojenského prokurátora v Kroměříži, brzy byl povýšen na majora. Odtud přešel jako vojenský prokurátor do Brna, v roce 1953 odchází na hlavní vojenskou prokuraturu do Prahy, záhy se ale vrací zpět na Moravu, kde zastává funkci vojenského obvodového prokurátora pro Jihomoravský kraj. Takto působí znovu v Kroměříži i v Brně, kde práci vykonával v objektu bývalé káznice na Cejlu i na hradě Špilberku. Mimo jiné má později na starosti i kriminalitu so-

větských vojsk, je povýšen do hodnosti podplukovníka.

Od počátku 60. let jej krajské orgány v Brně využívaly jako aktivistu, který měl mezi Romy přirozenou autoritu, byl proto stálým členem krajské komise pro práci mezi cikánským obyvatelstvem.

Po pražském jaru 1968 také našim Romům svítla poprvé šance na svobodné sebevyjádření. Romové netoužili po asimilaci, k níž je tlačil stát, ale právě tato svobodná léta ukázala, že se chtějí spolupodílet na řešení svých záležitostí nikoliv jako „občané se zbytky cikánského etnika“, ale jako hrdí Romové. Tomáš s ostatními členy své rodiny i dalšími vzdělanými Romy spoluzakládal první romskou organizaci u nás, Svaz Cikánů-Romů (1969–1973), jeho synovec Miroslav Holomek se stal předsedou celostátního Svazu, který měl sídlo v Brně. V těch letech (1969–1971) působil Tomáš Holomek i jako poslanec ČNR a FS. V roce 1972 obdržel od prezidenta republika vyznamenání Za zásluhy o výstavbu, byl povýšen do hodnos-

ti plukovníka, ve stejném roce odchází do důchodu. Odešel také z armády, stále však pracuje na civilní prokuratuře ve Vyškově, kam denně dojíždí z Brna. V první polovině 80. let však musel tuto práci opustit, když komunistický režim odhalil protistátní, disidentskou aktivitu jeho syna Karla, ten se mimo jiné zabýval distribucí zakázané literatury. Bez právnické profese však Tomáš Holomek strádal, proto i jako už vážně nemocný ještě připravuje doklady v trestních věcech pro jiné prokurátory na Městské prokuratuře v Brně, když už mu bylo znemožněno pracovat ve veřejných soudních procesech. Právnická profese byla pro něj vždy skutečně koníčkem, doslova celoživotní náplní, s ohledem k jeho ještě klasickému prvorepublikovému vzdělání byl považován za skutečného odborníka, který vedle skvělé znalosti latiny hovořil plyně francouzsky, německy a samozřejmě romsky. Rád dával právní rady i těm nejnižší postaveným Romům, a když za to od nich dostal kilo cukru, štryclu

chleba nebo jinou naturálii nevalné ceny, vždy tyto drobnosti s pokorou a vděčností přijímal; vážil si darů těchto potřebných nejchudších, měl je rád a soucítal s nimi.

Kdo Tomáše znal, potvrdí, že to byl neobyčejný člověk s obrovským kouzlem a charismatem (nejen pro ženy, i když pro ně obzvláště). Přitom zůstal každým coulem Romem, který se uměl chovat distinguovaně ve vybrané společnosti, ale nejlépe se cítil mezi svými, mezi Romy. Krásně a rád zpíval sytým barytonem, výborně tančil, a to i poté, co mu byla z důvodu nemoci amputována jedna noha.

Tomáš Holomek definitivně odchází do důchodu v roce 1981, o sedm let později, přestože s obrovskou vervou a chutí do života bojuje s těžkou nemocí, 25. 10. 1988 umírá. V jeho cestě pokračuje syn Karel, strojní inženýr, publicista i aktivista, a dcera Marcelína, zdravotní sestra. **Jana Horváthová, ředitelka Muzea romské kultury a vnučka Tomáše Holomka. psáno pro brněnský deník Rovnost**

Rena Milgrom: Aby se lidé navzájem vnímali a rozšiřovali svůj pohybový i psychický potenciál

Být učitelem tance neznamena jen přijít na hodinu a odučit choreografii. Být učitelem zahrnuje čtyři důležité prvky: 1. Rozvoj, 2. Předávat informace, 3. Vzdělávat, 4. Učit.

Rena Milgrom je majitelka studia pohybové a taneční laboratoře DanceLAB, tanečnice, lektorka, certifikovaná pohybová analytička, taneční a pohybová terapeutka. Má za sebou patnáctiletou praxi v tanečním oboru. Pracuje v Praze 2, na Vinohradech. Tanec ji přivedl ke komplexní práci s tělem, psychikou, zkušenostní anatomií, dechem, prostorem, dynamikou a skupinou. Vystudovala tanec a pohybovou analýzu na Laban/Bartenieff Institute of Movement Studies (NY, USA). V posledních deseti letech zkoumala etnické tance, rituály a hudbu při studijních pobytech v Rádžastánu, Uzbekistánu, Íránu, Japonsku, Turecku a Maroku. Od roku 1998 vyučuje tanec pro tanečníky i ne-tanečníky, vede pravidelné tanečně rytmické a výtvarné letní dílny.

Co bylo prvním impulsem k tomu, aby se vaše kroky vydaly po stopách tance?

To už ani nevím, myslím, že každé zdravé dítě má potřebu se nějak hýbat, někdo je více silový, sportovní, soutěživý – a já jsem prošla sice sportovní gymnastikou jako dítě, ale na soutěžích mě to nikdy ne bavilo a asi mě to vnitřně vedlo k jemnějšímu pohybovému vyjadřování.

Pocházíte z umělecké rodiny, co vaši rodiče, věnovali se také tanci, či jinému umění?

Z umělecké rodiny nepocházím, ale moji mámu vždycky bavil zpěv, tanec a všechny krásné ruční práce. Dodnes stále něco tvoří.

Co vás inspirovalo k vytvoření vzdělávacího pohybového programu Vědomé tělo?

To byla dlouhá cesta od tance k taneční terapii a dále k somatickému vnímání. Mým cílem je lidi učit, aby se navzájem vnímali a rozšiřovali svůj pohybový i psychický potenciál.

Kolik tanečníků vaši dílnu navštěvuje?

Za ty roky u mě prošlo několik stovek studentů. Někteří zůstanou chvilku, jiní několik let. Skupiny, které jsou uzavřené, obvykle tvoří asi 12 lidí, se kterými pracuji pár let. U otevřených skupin to nepočítám.

Vidíte jejich změnu, když přišli na začátku a teď?

Ano, jistě. Obrovskou!

Jak dlouho se téhle práci s lidmi věnujete?

Je to už 18 let.

Vzpomenete si, jak jste začínala, jaké byly začátky vaší práce, kolik žáků jste měla?

Začátky byly docela euforické a snadné, ale to bylo díky té době a já měla štěstí, že jsem se do té doby trefila. Začínala jsem učit orientální tance a otevřela taneční studio. Studentů bylo spousta.

Máte za sebou několik kurzů tance, kde jste je musela absolvovat a jak dlouho trval určitý kurz?

Vzdělávání v této oblasti nikdy nekončí, a proto se vzdělávám stále. Mám dlouhý seznam kurzů za posledních 25 let, z nichž některé trvaly víkend, některé týdny a některé roky. Hodně významné pro mne bylo studium Labanovy pohybové analýzy v New Yorku (dva

roky) a pak Tanečně pohybové terapie (čtyři roky), ale školou to nikdy nekončí, a tak stále na kurzy někam jezdím.

Máte svoji vlastní taneční školu, kde jinde se s vámi můžeme setkat nebo vidět vaši dlouholetou práci?

Učím na různých jiných místech jako host, takže třeba teď v Brně, příští měsíc v Žilině, ale v mém studiu jsem momentálně nejvíce.

Prozradím, že učíte i děti, jakým způsobem probíhá vaše výuka s nimi?

Já bohužel děti neučím (zatím), ale ve svém studiu mám na to dvě skvělé lektorky, které vedou děti ke kreativnímu pohybu.

Odkud čerpáte duševní sílu, když ne z tance, a jak odpočíváte?

Ráda čtu, maluju, cestuju a komunikuju s lidmi. Odpočívát moc neumím, ale učím se to. Letos jsem byla po dlouhé době jen tak u moře a čerpala sílu jen z toho mořského větru a moře.

Plánujete nějaké taneční vystoupení, pokud ano, mohla byste nás pozvat?

Ano, plánuju – 20. 11. budu mít v Praze reprízu představení *M. B. Ano chci i když ne* – je to takový ženský taneční monolog inspirovaný dílem Jamese Joyce a jeho Molly Bloom.

Za dobu vaší praxe musíte mít víc než několik zážitků, je nějaký, na který nikdy nezapomenete?

Je jich spousta, na které nikdy nezapomenu. Ten poslední bude možná ten, kdy jsme nedávno tančili v dešti v naší komunitní zahradě na patrech plotu, všichni v bílém, osvěceni čelovkami na plotě.

Učíte i v zahraničí? Pokud ano, kde a koho?

Ano, učím, a docela často. Už čtvrtým rokem jezdím pravidelně do Drážďan na taneční konzervatoř Palucca, kde učím profesionální tanečníky a choreografy – jsou to baletní mistři, kteří se po několikaletem angažmá v různých divadlech vrací do školy na pedagogiku nebo choreografii. Na Nový rok poletím

učit do Indie, v březnu do Izraele... stále je něco.

Jaký zážitek si odnášíte vy osobně během vašeho představení, hodiny se žáky a jaký naopak vaši žáci, klienti, diváci? Lépe řečeno, co jim chcete sdělit nebo v nich zanechat?

Každá tato záležitost se hodně liší. Při představení se snažím ze sebe dostat všechno, být autentická a zprostředkovat charakter či emoci. Když učím, tak musím motivovat svoje žáky, aby ze sebe dostali všechno, co je v jejich možnostech. Baví mě s nimi sdílet prostor tvořivosti a jiného vnímání. Věřím, že tohle je léčivé a to je chci učit.

Tanec není jen o pohybu, ale jak sama dobře víte, skrývá se v něm mnohem více. Třeba to, že jakým způsobem se člověk pohybuje nebo jak tančí, může o něm prozradit, jaký je, nebo s jakým problémem se potýká. Měla jste nějaký podobný příklad ve vaší praxi? Jak jste postupovala při jeho uzdravení, pokud měl žák psychický či jiný problém? A jak se k tomu stavěl onen žák nebo klient?

Tohle je bohužel otázka tak na celou knihu. Každý člověk potřebuje něco jiného, a proto je třeba se umět vcítit, přečíst problém správně, a pak zvolit příslušné kroky pro změnu. Psychické potíže jsou vždy dlouhodobá záležitost a pokud vám kdokoli tvrdí, že vás rychle vyléčí, pak mu nikdy nevěřte. Lidská psychika je velice křehká, brání se změně a musí se postupovat hodně jemně. Tělo je však nejsilnější prostředek a pak jen záleží na tom, co s tím zážitkem dál. Pracovala jsem se závislostmi, s psychózami, teď pracuji s pacienty s Parkinsonovou chorobou. Změna je vždycky možná.

Obraťme list, a zeptám se vás, jaká jste byla před tím, než jste se začala věnovat lektorování tance? Jaké povolání jste měla, kde jste žila a jaký život jste měla, respektive změnil vám tanec váš život? Vždycky mě bavila nějaká tvorba, hodně jsem malovala – a žila jsem v Americe pár let, než jsem tady začala učit tanec. Můj život byl fajn, s manželem jsme měli malou fir-

mu na výrobu japonských postelí. Tanec však zvítězil a ano, zcela mi převrátil život vzhůru nohama. Nebylo to jen krásné a romantické – nese to s sebou spoustu následků.

Co vás charakterizuje?

Asi lehkost bytí a zvědavost.

Řekla byste o sobě, že se vám splnila vaše taneční kariéra? Kam nyní směřují vaše kroky dál?

Nikdy jsem to jako kariéru neplánovala, ale po těch letech vlastně mohu říci, že ano, splnila nebo naplnila se. Stárnu, cítím, že už tělo nemůže dělat všechno, ale zároveň je ta práce čím dál zajímavější a jsem jí na 100 procent oddaná. Plánuji ještě studovat Hakomi metodu – formu psychoterapie, která bude moji práci dobře doplňovat.

Váš manžel je váš hudebník, pokud to není osobní, můžete nám ve zkratce povědět, jak jste si k sobě našli cestu?

Hudba a tanec se dobře doplňují – Hearn tady byl na návštěvě z New Yorku, začali jsme spolupracovat, on mi hrál na lekcích a postupně tady zůstal.

Máte děti, čemu se věnujíte?

Mám jednu krásnou dceru, která momentálně studuje umění v San Franciscu a doufám, že bude brzy pokračovat v Praze.

Jak jste na tom s jídlem, dodržujete zdravý životní styl kvůli tancování?

Ne. Jím všechno a zdravý životní styl ke mně moc neseď. Mám ráda svobodu, takže si dopřávám vše, co moje tělo snese. Jím ale čím dál méně masa, tedy skoro vůbec – ale jen proto, že mi je líto zabitých zvířat v takovém měřítku. Všeho s mírou jako koncept se mi líbí a postupně se tam blížím.

Co vás nyní nejvíce zaměstnává?

Práce na sobě, moji žáci a moji pacienti.

Nabízí se vám prostor pro vzkaz našim čtenářům:

Tančeme, tančeme, jinak jsme ztraceni...

Rozhovor vedla Veronika Kačová
foto: archiv Reny Milgrom

Vsetínský pastor Marian Tulej Život a Světlo

„*Neexistuje jiná barva pleti, jak v romském srdci, tak i v českém srdci koluje červená krev. Respektujeme se a mějme se rádi, jak nás k tomu vyzývá pán Ježíš, který zemřel za Roma i za gádža. Bůh ať vám všem žehná.*“

Je mi radostí vás čtenářům představit, protože si myslím, že jste zajímavý člověk a vaše práce by měla být vidět.

Jmenuji se Marian Tulej. Pracuji na půl úvazku jako správce v lokalitě Poschla ve Vsetíně. Dále jsem pastor a vedu ve Vsetíně především Romy ke změně života v duchovní oblasti. Církev, kterou vedu, se jmenuje Život a Světlo A.M.I.R.E Vsetín.

Co všechno vaše práce obnáší?

Z pozice správce motivuji obyvatele Poschly k pravidelným úklidům vnitřních i venkovních prostor. Dále kontroluji závady v bytech a nahlašuji je realitní kanceláři. Z pozice pastora se věnuji všem Romům ve Vsetíně, chodíme ve skupinách starších a s diakonem sboru po bytech a evangelizujeme všem. Máme sborové modlitební skupinky, biblické hodiny a chvály, kde skrže ně všichni sdílíme a předčítáme pasáže z Bible. Mohu s jistotou říci, že ti, kteří kouřili, tak přestali kouřit, ti, kteří měli problémy s alkoholem, také přestali pít, ti, co byli závislí na drogách, přestali s trávou a pervitinem. Mezi problémy zde patří také gemblerství, vztahy v rodinách a odpuštění. Za tím vším je moc Ježíše Krista, který mění smýšlení a život nejen Romů, ale všech lidí, kteří opravdu následují pána Ježíše Krista.

Jaká je v současné době situace na sídlišti Poschla?

Situace na Poschle není moc dobrá. Novináři, všelijaké televize a bulvár sem jezdí, jako bychom byli nějaká ZOO! Obyvatele to znepokojuje! TV odvysílá v mnoha případech negativní reportáže proti Romům. Obyvatelé Poschly chtějí mít své soukromí, platí vysoké nájem, v bytech se vyskytují plísňe, když prší, zatéká do nich, každou chvíli je tu havárka. A ne každý, kdo bydlí v lokalitě Poschla, je nepřizpůsobivý. Je tu mnoho rodin, které žijí civilizovaně a udržují si čistotu a řádně vedou své děti do škol. Tito obyvatelé mají vizi se z této problémové lokality dostat mezi majoritní společnost a chtějí být sousedé, tudíž bydlit vedle sebe v normálních bytech.

Souhlasím s vámi, že místo aby média a další lidi zvenku řešili situaci na Poschle, tak ji ještě zesměšňují a ukazují na ni v negativním světle. Tady si dovolím položit vám otázku, co byste vzkázal médiím?

Médiím bych vzkázal, ať respektují soukromí obyvatel v lokalitě Poschla a ať píšou to, co je skutečná pravda, a ne, aby si zásluhy Romů, kteří bydlí na Poschle, přivlastňoval nějaký politik pro sebe, jen aby majoritní společnosti ukázal, že má moc zatočit s Romy. Toto je absolutní blbost! Romové nepotřebují bachaře, aby je někdo kontroloval. Romové na Poschle pravidelně

uklízí a dodržují rozpis pravidelných úklidů, jak společných prostor, tak i venkovních, a mnozí z nich vedou spořádaný život. Mnoho z nich má také zaměstnání.

Jde podle vás změnit situaci na sídlišti?

Můj názor je takový, že si mnozí v Poschle zaslouží bydlet v normálních bytech a ne tam, kde teď bydlí! Lokalita Poschla není ve městě Vsetín považována za dobrou. Mnozí si myslí, že veškeré trestné činy, které páchají lidé ve městě, se mohou svést na Poschlu. Město si musí uvědomit jednu věc, a to, že tady je nehorázně vysoké nájemné, o elektřině se ani nebavím! A vodné a stočné! Když přijde roční vyúčtování, tak to jsou vysoké doplatky jak hrom! Zažívám, jak ti, kteří dluhy běžně nemají, jsou nespokojení, protože se stávají dlužníky. Za elektřinu k ročnímu vyúčtování jim přijde doplatit 20 tisíc korun, za vodu 30 tisíc a další nepříjemné vysoké částky. V bytech na Poschle se topí elektrickým topením, když nastane zima, je to tu k nevydržení, tudíž každý tu musí topit. Jak už jsem psal, vyskytují se tu plísňe, když začne pršet, tak všem do bytů zatéká. Myslím si, že se situace na Poschle nezmění, a naopak to bude ještě horší, dokud obyvatelé z Poschly nebudou mít normální byty a budou společně žít mezi majoritní společností.

Můžete čtenářům přiblížit, co znamená vyloučená lokalita? Pan Čunek o téhle lokalitě říká, že není vyloučená, ale přitom sami dobře víme, že to tak není.

No, pan Čunek má na to svůj názor, ale vyloučená lokalita na okraji města je vždy vyloučená! Každá lokalita, která je mimo město a na okraji, je ghetto. Vyloučená lokalita Poschla je časovaná bomba! Pokud má někdo jiný názor, ať si to s kterýmkoliv obyvatelem Poschly vymění a zkusí tam bydlet dva měsíce, věřím, že po třech dnech uteče. Tady v lokalitě Poschla ani taxíky nechťejí jezdit a proč asi? No, protože má špatnou pověst, a kdo za to může? Média! Negativní a lživé články, které se zveřejňují všude v novinách a na sociálních sítích.

Působíte i jako duchovní člověk, který vede romské bohoslužby, můžete nám o nich povědět? Jak probíhají, kde a kolik lidí se na bohoslužby schází?

Naše sborové akce se konají převážně v lokalitě Poschla, kde mám svo-

ji kancelář a tam se čtyřikrát týdně scházíme. Máme zde modlitební skupinky, biblické hodiny pro děti a zkoušky chvál. Máme také nedělní shromáždění v kulturním domě, kam přijde přibližně 60 Romů, ale někdy zase třeba 300. V kázání se zaměřuji především na způsob života Romů, na to, jak žijí a co vidím, že by Romové mohli změnit ve svých životech. Jedna z nejdůležitějších věcí je, že jim říkám reálné věci a co na to říká Boží slovo. Také to, jak bychom měli přemýšlet a uvažovat o svých dětech, hříchu, smýšlení o druhých. Důležité je podívat se sami na sebe, jak žijeme, jak se před Bohem chováme, před tím, který všechno vidí a nic mu neuteče. Jednoho dne budeme všichni stát v soudný den před Bohem. Dokud je čas, tak opravdu každý z nás by měl brát Boha vážně!

Vedete i pěvecký sbor, jaký má název, kolik členů je ve vašem sboru?

Pěvecký sbor vede diakon a zároveň vedoucí chvál Jan Tulej, který byl přidělený pro tuto činnost. Ve chvále je deset chvaličů. A scházejí se minimálně dvakrát do týdne.

Nedávno jste měli vystoupení v rámci Miss Roma v Ostravě, jak jste se připravovali a jaké jste měli ohlasy všech zúčastněných?

Na Miss Roma v Ostravě jsme měli veliký ohlas. Tato společenská a kulturní akce byla pro mnohé velká událost, nejvíce nás dojala to, když přišli rodiče popálené Natálky a samotná Natálka. Nijak zvlášť jsme se na vystoupení nepřipravovali. My jsme prakticky vždy připravení, protože zkoušíme dvakrát týdně.

Plánujete teď nějaké společné vystoupení?

Plánujeme před Vánoci udělat Mikulášskou nadílku pro děti. Chceme také udělat pro Romy akci s názvem Večer chvál, také AGAPE, a na závěr křesťanský ples.

Blíží se čas Vánoc, jak vnímáte tyto křesťanské svátky, co pro vás znamenají?

Vánoční čas vnímám jako lásku a klid pro všechny lidi. Dobrosrdečnost, úcta ke starším lidem, respektovat jeden druhého, obejmout neznámého a cizího člověka, je to pravé pohlázení na srdci. A také narození Ježíše Krista, který sám sebe později za všechny lidi obětoval na kříži.

rozhovor vedla: Veronika Kačová

Vakeras romanes 15

d'ives pre romaňi čhib

Sam savore Roma.

Vakeras romanes.

Som Rom, na cigán.

Som barikano pre romaňi čhib.

romipen

Nabisteras pre amare phure nipi.

So amenge mukhle?

romano dživipen

barvaľipen čhavorengero

phundrado drom kijo feder dživipen

den romského jazyka

Jsme všichni Romové.

Mluvíme romsky.

Jsem Rom, ne cikán.

Jsem hrdý na romský jazyk.

romství

Nezapomínáme na naše předky.

Co nám zanechali?

romský život

bohatství dětí

otevřenou cestu k lepšímu životu

bije dar

bez strachu

bije dukh

bez bolesti

Calo svetos hin amaro.

Celý svět je náš.

O Del hin amenca the tuha.

Bůh je s námi i s tebou.

Jan Horváth

Předsudky vůči Romům a muslimům jsou stále živé

Romové zde žijí po staletí. Potýkají se s předsudky, silící nenávistí a diskriminací. Za komunismu byly tyto jevy skryté, lidé se báli veřejně vystupovat proti Romům. Po revoluci Romové jako jedni z prvních ztratili práci, stávali se terčem, do kterého se lze beztrestně trefovat. Nežůstalo jen při tom, vraždy několika nevinných lidí jen proto, že byli Romové, jsou toho důkazem.

Po vypuknutí války v Sýrii a Iráku začali lidé hromadně utíkat do Evropy, zejména do Německa. Čechy a Slováky zachvátila panika a strach. Obavy z utečenců nabyly takových rozměrů, že lidé začali pořádat demonstrace proti muslimům. Zájem o Romy jakoby ustoupil do pozadí, ale jen zdánlivě.

Staleté předsudky a nenávist nemohou zmizet ze dne na den. Romové byli a vždy budou snadným terčem. Naskýtá se otázka: „Jak může společnost zatížená xenofobií přijímat desítky tisíc muslimských uprchlíků v situaci, kdy nerespektuje Romy žijící zde po staletí?“

Začíná to už ve školách, při hledání zaměstnání a bydlení. Romové nemají šanci porazit nenávist a diskriminaci sami. Formálně stát garantuje všem svým občanům stejná práva, realita je poněkud jiná. Střední Evropa, a zejména Česká a Slovenská republika, je zažraná rasismem a nic na tom nemění fakt, že váleční uprchlíci potřebují naši pomoc a ochranu.

Jsou tmaví jako my, jsou to lidé jako my a chtějí žít dobře, stejně jako většina Evropanů, což je to až tak těžké pochopit?

Jan Horváth

O Roma the o muslimi – ňiko len na kamel

O Roma adaj dživen šela berša. Dukhal len o rasismus the diskminacija. Paš o komunisti o manuša daranas vareso te phenel proci Roma. Pal e revolucija imar na, dine avri peskere čhura. Keci manuša mule čak vaš oda, hoj sas kale.

Pal o mariben andre Syria the Irak tradenas but lengere manuša andre Evropa. Nekbuter andro Němciko. O gadže andro Čechilo the Serviko talam chudle tifusis the bari dar. Džanas avri, kenas o demonstraciji, o Roma odgele dureder.

Kajča o šelberšeskere telephenibena nadžal te našľol pal jekh d'ives. Šaj phučas: „Sar o gadže te dikhen rado le Araben, te amen, le Romen, našťi dikhen aňi pre peskere jakha?“

Imar andre škola, sar rodas buťi abo khera, odoj šadzik hin amen pharipena. O them amenge del amare čačipena sar te avre nipenge, kajča o dživipen hin aver. E maškarthemutňi Evropa, e Čechiko thaj Slovensko hin chale pal o rasismus. Niš vaš oda, kaj le denašlengen musaj te šigiti-nas.

Hine ajse sar amen, manuša sar amen u kamen feder te dživel sar aver Evropana. Hin oda phares te ačhaľol?

Jan Horváth

V západních zemích se nepropadá

Tisíce dětí opouští základní školu před devátou třídou. Tyto děti končí na úřadech práce aniž nastoupí do zaměstnání, ani nemluvě o studiu na učebním oboru.

Nejhorší situace je v Ústeckém kraji, kde procento žáků s nedokončenou docházkou činí 9,88 %, což ze 7 074 žáků činí 699 neúspěšných. Další v pořadí neúspěšnosti žáků je Karlovarský kraj se 7,96 %, Liberecký se 6,45 % a Plzeňský se 6,03 %.

Relativně lepší je situace ve Zlínském kraji 2,15 %, v Praze 2,25 %, na Vysočině 2,88 % a v Jihomoravském kraji se 2,96 %. Daniel Hůle z organizace Člověk v tísni říká, že nechat propadnout žáka je nemorální, neboť pro takového žáka to má těžké důsledky po celý život.

Otázka zní: Co na to naši pedagogové, neboť propadnutí žáka je spíše neúspěchem školy a školského systému než kohokoliv jiného. Nebo snad ne? Pro informaci: Ve Skandinávii a některých západních evropských zemích se nepropadá.

Karel Holomek

V Brně mají stovky romských rodin po Novém roce skončit na ulici

Brněnská ulice Cejl je součástí oblasti, které se přezdívá brněnský Bronx.
foto: František Kostlán

Stovky chudých lidí v Brně možná skončí po Novém roce bez domova. Realitní společnost Dolfin Real Estate prodává celkem sedm až osm domů v ulicích kolem Cejlu, v nichž žijí desítky hlavně romských rodin s malými dětmi. Realitka jim zkrátila dobu nájemní smlouvy, které byly dříve uzavírány na rok, na pouhé tři měsíce. Dle reportáže České televize, která byla odvysílána v pořadu 168 hodin, tak nájemníkům hrozí, že 1. ledna skončí na ulici.

„Když jsem si šla pro nájemní smlouvu na prodloužení, tak z bytové správy mně řekli mezi dveřma, že si mám hledat náhradní bydlení, že nám nebudou smlouvu prodlužovat. Že nám prodlouží vlastně jenom nájemní smlouvu na tři měsíce. A to bylo všechno,“ řekla České televizi Mária Lakatošová, jedna z nájemkyň domu.

Situaci, jako je tato, na Cejlu ještě nezažili. „Dříve se to dělo na úrovni domů, kdy jeden dům, kde se ubytovávali klienti z naší cílové skupiny, tak skončil, ale ty rodiny se buď rozptýlily po příbuzných nebo se to vyřešilo nějakým jiným způsobem. Ale tady se jedná o velké množství rodin,“ podělil se o svou obavu Radek Kratochvíl, terénní sociální pracovník střediska DROM, které působí dlouhodobě v oblasti. „My jsme původně věděli o dvou domech, které by měli ti nájemníci opustit zhruba do konce roku. Ale nakonec se ukázalo, že se jedná o asi 120 bytů, takže zhruba 120 rodin, což je až 500 lidí, zhruba třetina z nich jsou děti.“

Co na to město?

Na řešení takto rozsáhlého problému však nemá nyní kapacitu ani radnice. „V téhle chvíli opravdu ty prostředky jsou relativně omezené,“ řekl ve stejném pořadu David Oplatek, radní pro věci sociální, zdravotní a národnostní menšiny /SZ/.

Hrozí tedy sociální kolaps, protože město nemá k dispozici takové množství bytů, kam by desítky početných rodin s dětmi v zimě ubytovalo.

Podle brněnského zastupitele /Žít Brno/ Martina Freunda se město o komunikaci se zástupci realitky snaží, ale zatím bez výsledků: „My jsme se pokusili o e-mailovou korespondenci, o navázání kontaktu, zprostředkování schůzky za město Brno a nějakého dialogu. A to bylo ze strany Dolfinu bohužel odmítnuto,“ řekl České televizi.

S tímto tvrzením však nesouhlasí ředitel realitní společnosti Vlastimil Plášek, který i když rozhovor na kameru České televize odmítl, zaslal své odpovědi na otázky televize e-mailem. Na otázku, proč odmítá jednat s městem Brnem, odpověděl však, že ho nikdo za město Brno nekontaktoval.

Romové nemají na soukromém realitním trhu v Čechách šanci

„V té lokalitě a v těch domech, které Dolfin vlastní, naprostou většinu nájemníků tvoří romská minorita, bohužel ve chvíli, kdy ti lidé dostanou výpověď, tak jejich šance uplatnit se v české společnosti na soukromém trhu s bydlením je prakticky nulová,“ popsal v reportáži dramatickou situaci rodin Freund. Jeho slova potvrdila i Lakatošová: „Když po telefonu mluví normálně česky, tak nepoznají, že jsem Romka. Ale když jdu na prohlídku, vidí, že jsem romského původu, takže nemám šanci vůbec uspět.“ I podle Fuchsové nemají lidé, kteří se představí jménem Horváth, Lakatoš nebo Dírda šanci získat bydlení: „Byt je rovnou obsazen a teď jsme se dozvěděli i to, že vlastně v romských rodinách se cení, pokud se narodí dítě světlejší, protože se počítá, že bude mít jednodušší život.“

Lidé se tedy se situací smiřují a začínají, až neradi, balit své věci: „A co mám dělat? Ale nevím kam. V nejhorším na nějakou ubytovnu, jenže tam se zblázním,“ vyjádřil své obavy v reportáži nájemce.

Realitní kancelář Dolfin Real Estate má v plánu se zaměřit na jiné investice. Podle MF Dnes kupuje firmu společnost vlastněná nizozemským holdingem. Skutečné vlastníky dle listu dohledat nelze.

ken, Česká televize

Pastoris khatar Vsetina o Marian Tulej O Dživipen the o Švetlos

„Nane ňisavi aver farba pro muj, kavka sar andro romano jilo, ta he andro gadžikano jilo ehin lolo rat. Likeren pes the dikhen pes rado, kavka sar amenge phenel o Devloro, savo mułas vaš o Rom the vaš o gadžo. O Del kaj tumen te anel bacht.“

Ehin mange radost'a, kaj tumen le dženenge, so kada vakeriben gine-na, te presikhavel, vaš oda, hoj šaj pal tumende phenav, hoj san zaujimavo manuš, the tumari but'i bi kamelas te džal te dičhol avri.

Vičinav pes Marian Tulej. Kerav jepaš uvazkos andre but'i sar spravcos andre lokalita Poschla ke Vsetina. Pa'is som pastoris the fikerav le Romen ke Vsetina andro dživipnaskero visariben pre duchovno sera. E cirkva, savi kerav, pes vičinel o Dživipen the o Švetlos.

So savoro keren andre but'i?

Andre but'i sar spravcos phenav le dženenge, so bešen andre Poschla, hoj pal peste savoro te pratinen, he avri he andre. Tiš kontrolinav o mosarde veci andro khera the pa'is len nahlašínav ke realitni kancelarija. Andre but'i sar kerav pastoris, ta šegetinav savore Romenge andre Vsetina, phiras peha jekhetane vajkeci phureder džene the le sboroha le diakoneha, the vakeras pal o Del savorenge. Ehin amen vajkecidžene, kaj pes modlinas, Devleskere ori the chvali, odoj pes savore thovas jekhetane the ginas khatar Biblija. Šaj phenav, hoj o džene save cirdenas cigaretľa, imar nacirden, kole saven ehas problemi, hoj pije nas pa'lenki, ta imar napijen, kole, so lenas o drogi, ta imar kaleha sa odmuKhle. Kidel pes paš lende tiš o automati, o fikeriben andro famiľiji the odmuKhiben. Vaš kada savoro ehin e zor le Devleskri, savi kerel aver e god'i the o dživipen na ča le Romenge, aľe savorenge, so čačes fikeren le Devles.

Savi ehin andre Poschla akana situacija?

Situacija andre Poschla nane but lachi! O novinara the všelijaka televizija he bulvár adaj phiren, sar te bi samas džvira khatar Zoo! O džene adaj hine choľamen. Andre televizija den duma pal amende sa nalačho. O džene khatar Poschla kamen peskero than, poťinen vaš o khera bare love, andro khera lenge ehin plešňa, te del brišind, ta lenge andro khera čuľol paňi, furt pes adaj vareso ačhol. The na sako, ko kadaj bešel, hino problemovo. Ehin kadaj pherdo famiľiji, save peske dživen sar pes patrinel, pratinen pal peste the thoven peskre čhavoren andro školi. Kale dženen ehin suno, hoj pes adarig te dochuden andro foros, maškar gadže, kamen te avel suseda, te bešel maškar peste andro normalne khera.

Suhlasínav tumenca kaleha, so phenen, hoj o medija the aver manuša, so keren kajse but'a, bi kamenas te kerel e situacija andre Poschla feder, the na hoj avri asan, the sikhaven pre late sa nalačho. Kadaj tumendar phučav, so bi phenenas le dženenge, so keren o medija? Phenavas bi lenge, hoj te respektinlen le dženenge andre lokalita Po-

schla, the hoj te pisinen čačipen. The na hoj peske le Romen khatar Poschla privlastňinel varesavo politikos pre peste, ča hoj te sikhavel le gadženge, savi les ehin zor, hoj peske kerel le Romenca, so kamel. Kada ehin čačes nalačhes! Le Romenge nakampol ňisavo bacharis, hoj te bi len vareko kontrolinelas. O Roma sako d'ives pratinen the savoro fikeren, the pherdo džene odarig ehin lačho dživipen. Varesave tiš phiren andre but'i.

Džal e situacija andre Poschla te kerel feder?

Me bi phenavas, hoj bi peske zaslužinenas te bešel andro normalne khera, the na kaj akana bešen! Pal e lokalita Poschla andro foros ke Vsetina džal nalačhi hiros. Varesave džene peske gondolinen, hoj vaš e kriminalita, savi keren o manuša andro foros, ta hoj vaš oda hine došale o džene, so dživen andre Poschla. O foros mi peske lel andre god'i kada, hoj pes kadaj poťinel bare love vaš o khera, pal e elektrika the paňi aňi nadav duma! Sako berš oda ehin bare love sar perumos. Čujínav, sar le manušen, save nane kamaben, hine bibachtale, vaš oda hoj pes lendar ačhon džene, so kamen avrende love. Vaš e elektrika sako berš lenge avel te dopoťinel 20 ezera, vaš o paňi 30 ezera, the aver bare love. Andro khera pre Poschla pes taťarel pro elektricko bov, sar perel o jevend, ta oda nadžal avri te fikerel, ta pa'is kadaj sako mušinlen te topinel. Sar imar irinďom, ta pes adaj všadzi sikhavel e plešňa, te chudel te del brišind, ta andro khera ehin paňi. Gondolínav mange, hoj e situacija pes ňisar nakerla feder, visar oda avela nalačhes, odperla oda, až kana le dženen khatar Poschla avela normalno khera the bešena jekhetane maškar o gadže.

Šaj le dženenge phenen, s'oda ehin vyloučimen lokalita? O Čunek pal kala situacija phenel, hoj vyloučimen nane, aľe amen lačhes džanas, hoj oda kavka nane.

No, o Čunek pal kada phenel peskro, aľe vyloučimen lokalita savi hiňi dur khatar foros, ehin furt vyloučimen. Sako lokalita, savi hiňi khatar foros dur, hin ghetto. E vyloučimen lokalita andre Poschla hiňi sar e bomba! Te ehin varekas pre kada aver lav, ta mi peske džal te bešel andre Poschla pro duj čhon, the pa'is dikhela, paťav, hoj pal o trin d'ives odarig denašela. Andre kala lokalita nakamen te jezdinel o taxika, phučen soske? No, vaš oda hoj pes pal amende vakerel sa nalačho. Ginel pes pal amende ča nalačhe hira, save džan všadzi te ginel.

Keren but'i sar duchovno manuš, savo fikerel Devleskeri but'i, šaj amenge vareso phenen? Sar pes keren, keci džene odoj phiren?

Amare jekhetane d'ivesa pes keren avri andre lokalita Poschla, kaj man ehin miri kancelarija, odoj phiras štarval andro kurko. Adaj pes modlinas, vakeras le čhavorenge pal o Del, the giľavas. Ehin amen tiš sako kurko jekhetaňiben andro kulturno kher, odoj aven ajse šovar-deš džene, the varekana hinke 300. Sar vakerav, ta man džal pre god'i o dživipen le Romengro, koda, sar dživen, the koda, so dikhav, so bi o Roma majinen te kerel aver. So ehin nekbareder, ta oda ehin kada, hoj lenge vakerav pal o čače veca, the so pre kada phenel le Devleskero lav. Tiš kada, sar bi kamahas te gondolinkerel pal amare čhavore, binos, the kada, sar gondolinas pal aver manuša. Nektbareder ehin te dikhel korkore pre peste, pre kada, sar dživas, sar pes maškar Devles fikeras, jov savoro dikhel the nič leske nadenašela. Jekhvar maškar leste savore terďuvaha. Te ehin časos, ta bi sako le Devles majinelas te fikerel čačes!

Likeren tiš o giľavibnaskero sboros, sar pes vičinel, the keci džene odoj giľaven?

O giľavibnaskero suboris fikerel e Diakonia, the tiž o veducis Jan Tulej, savo ehas thodo perdal kala but'i. Andro sboros ehin deš džene. The giľavas nekbuter duvar andro kurko.

Načirla giľavenas pre Miss Roma ke Ostrava, sar tumen pririchtinenas, the sar tumen o džene lile?

Pre Miss Roma amenge ehas mištes. Kala akcija ehas perdal amende bari, nekbuter amenge andro jilo geľas, sar aviľas o dad the e daj la Natalake, savi hiňi labard'i. ňisar pes nepririchtinahas, bo giľavas duvar andro kurko.

Kiden pes varekaj te giľavel?

Kamas te kerel jekh akcija pre Karačoňa – le čhavorenge Mikulaško nadilka. Kamas te kerel perdal o Roma akcija, savi pes vičinelas Raťi ašariben, the tiž AGAPE, the pro agor krest'ansko plesos.

Avel amenge Karačoňa, sar la tumen korkoro fikeren?

E Karačoňa fikerav sar o kamiben the cicho perdal savore manuša. Lačhejileskeriben, paťiv maškar phureder manuša, te respektinel jekh aver, te chudel cuzes manušes, koda ehin čačo, so tumenge kerlas lačhes pro jilo. The tiš ul'ipen le Devleskero čhaveskro, savo korkoro vaš savore manuša pro ke-restos mułas. **Veronika Kačová**

www.romea.cz

**Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů**

Unikátní workshop indického tance s Renou Milgrom proběhl v Muzeu romské kultury

Ve čtvrtek 10. listopadu se v rámci doprovodných aktivit Muzea romské kultury uskutečnil unikátní taneční workshop.

Rena Milgrom seznámila účastnice s prvky tance kalbelyia sape- ra, což je tanec nejbližších indických příbuzných Romů, klanu Kalbelyia. V tomto tanci se odráží jejich pradávná profese, zaklínání hadů – kober. Kdysi byli tito lidé najímáni, aby odchytili jedovatou kobru, když se u někoho objevila blízko domova. Lidé klanu Kalbelyia totiž rozuměli všem rostlinám i hadům a dodnes s nimi umí za-

cházet a komunikovat. Kobry se pak staly zdrojem jejich obživy, kdy je s sebou nosí muži na tržiště a za doprovodu hudebního nástroje Pungi podle nich kobry tančí. Dívky z těchto rodin se nechaly pohybem hada inspirovat a vznikl tak jejich specifický tanec i černý kostým plný barevných dekorací. Jedinečnost tance Sape- ra (had) dokládá fakt, že byl zapsán na seznam památek UNESCO jako národní dědictví tohoto klanu.

Mgr. Sabina Coufalová
Muzeum romské kultury
foto: archiv Reny Milgrom

V říši kouzelných skřítků

Před dávnými časy existovala spousta různých říší. Říše šašků, obrů, zlobrů a jednou z nich byla říše skřítků. Vládce této říše byl skřítek jménem Čako. Byl to malý skřítek, který vládl svým podřízeným. V této říši žilo devět dalších skřítků. Asi si říkáte, co všechno se v této říši dělo, že ano? Starší skřítkci, jako byl Čako, Bako a další šikovní skřítkci, vyráběli hračky všeho druhu pro malé děti, ostatní skřítkci se starali o jejich zabalení do dárkových papírů a tašek a správné dodání do hračkářství. Celé dny jenom vyráběli různé druhy hraček. Od miniaturních míčků po velká auta na dálková ovládání. Skřítkci byli velice pilní a trpěliví, když je například Čako okřikl, že mají na výrobku něco špatně uděláno, tak se hned omlouvali a chybu ihned napravili. Protože se čas nachýlil k zimnímu období, a tím i k Vánočnímu času, tak si Čako nemohl dovolit, aby byly hračkárny téměř prázdné, a tak se svolalo mimořádné jednání se všemi skřítky žijícími v této zemi. Čako spustil: „Vážení pracovní skřítkci, musím vám sdělit něco velmi důležitého. Jak jistě všichni víme, blíží se nám Vánoční svátky a hračkárny jsou téměř úplně prázdné, takže máte za úkol vyrobit, zabalit a dovézt hračky do sto dvaceti dnů. Začněte již dnes a vyrobte všechny hračky od těch nejmenších až po autodráhy, jak pro chlapce tak i pro děvčata!“ Skřítkci se hned pustili do práce, i když věděli, že vůbec nemají šanci to všechno stihnout vyrobit a potom dovézt hračky do celého světa. Čako se mezitím vydal do říše aut společně se svou paní.

Zatímco v říši skřítků usilovně pracovali, tak v říši lidí se krásná Albína starala o svého malého bratříčka. Jak je již známo, v říši lidí žili pouze lidé a zvířata. Malí, velcí, zlí, hodní, pěkní, škaredí... Albína byla jedna z nejpracovitějších dívek v říši lidí. Žilo tam tisíce a tisíce lidí, ale Albína byla nejšikovnější ze všech a nejen to, byla i velice překrásná. Měla dlouhé černé vlasy a krásné velké černé oči. Její rodiče byli velice hodní a milí lidé, jejich malý syn Oliver byl jejich velké zlatíčko, o kterého se milá Albína velice ráda starala. A protože Albína už nebyla malá holka, tak měla svého tajemného přítele, o kterém rodiče neměli vůbec žádné tušení. Rodičům tajila jeho jméno, protože jim ho chtěla představit, až když nastane ta správná

chvilka. Jednoho dne poslala maminka Albínu, aby šla nakoupit pár kil mouky, protože ji potřebovala k tomu, aby mohla upéct cukroví k blížícím se Vánocům. Albína své mamince vyhověla a šla ještě zavonit na svého přítele a vydali se do města. „Albínko, zlato, podívej se, co tam je!“ řekl jí najednou Charlie, její přítel. Albína se otočila a vzápětí spadla na zem. „Albínko!“ zvolal vyděšeným hlasem Charlie. Albínka se už bohužel nezvedla, upadla do bezvědomí, a tím se ocitla v říši skřítků.

Charlie ihned zavolal pomoc a také zavolal Albínčiným rodičům, jenže rodiče doposud nevěděli, o koho se jedná, ale i tak mu uvěřili a ihned šli do nemocnice. Když rodiče uslyšeli a uviděli, co se opravdu stalo, tak nechtěli věřit svým očím. Byli z toho velice zmatení a nechápali, jak se to mohlo z ničeho nic stát. Zatímco se Albínka ocitla tělem v bezvědomí jako bezbranná na lůžku, tak svou duší byla v říši skřítků Čaka. Albínka nevěděla, kde se to ocitla, a tak se rychle snažila najít cestu ven, když v tom se najednou ozvaly hlasy: „Ahoj! Tebe asi poslal Čako, že? Musíš nám pomoci vyrobit plno hraček a doručit je do hračkáren po celém světě! Vánoce tu už budou za sto deset dní! A my nemáme šanci to vyrobit! A ty máš tak zlaté ruce, že bys to měla raz dva, moje milá! Prosím tě, pomoz nám!“ Spustili všichni jednohlasně. „Ale můj Charlie, moje rodina a můj domov... budou si myslet...“ řekla Albínka. „Ale kdepak, my jim to řekneme, že žiješ a že nám jen pomůžeš vyrobit tyhle hračky, a že bychom tě pak propustili hned domů ke tvým blízkým! Co tomu říkáš?“ zeptal se Albínky Riko. „Tak dobře, pomůžu vám, ale musíte mi slíbit, že to oznámíte mé rodině a řeknete jim, že žiji, ať se o mne nebojí, ano?“ řekla jim všem Albínka. „Slibujeme!“ spustili všichni skřítkci s úsměvem ve tvářích. Skřítkci a Albína se pustili ihned do práce. Ukázali jí, co všechno má udělat a Albínce to šlo od ruky. Čím rychleji dodělají to, co jim Čako nařídil, tím rychleji může Albínka odejít do říše lidí za svou rodinou.

Asi vám už, milí čtenáři, došlo, že to byla Čakova práce, že Albínka spadla a už nevstala, že ano?

Doma už svou milou Albínku všichni oplakávali a nejvíce její dráhý Charlie, protože si myslel, že to zavinil on, že jí nějak vystrašil. Jen-

že se mýlil, protože když ji vyzval, aby se otočila a podívala se na ty krásné boty, tak se před ní objevil Čako převlečený za strašidelného a nesympatického skřítku, který Albínku tak vyděsil, že upadla do bezvědomí a už nevstala. Zatímco v dílně usilovně pracovali, tak Čako si užíval se svou paní v říši aut, kde žila pouze mluvící auta. Jak osobní tak i nákladní.

Následující den šel Riko oznámit do říše lidí rodičům Albínky, že Albínka je naživu a že jim pomáhá s výrobou hraček pro děti z celého světa. Řekl to pouze Charlie, protože věděl, že by mu maminka s tatínkem neuvěřili. Charlie mu uvěřil, protože mu Riko ukázal pomocí křišťálové koule Albínku, jak mu zrovna mává a posílá pusy. Charlie byl z toho trochu zmatený, ale Riko ho ujistil, že se nemusí bát a ať to nějak rozumně vysvětlí mamince a tatínkovi.

Skřítkci společně s Albínkou pracovali a pracovali, když v tom Albínku napadlo, že by mohli taky někam zajít a užít si krásné chvílky, když si Čako, jejich vládce, tak náramně užívá, jak spatřili v křišťálové kouli. Jenže byl tu menší problém, a to ten, že kdyby opustili dílnu, tak by od svého vládce dostali trest. Ale Albínku to nijak nezajímalo, protože věděla, že díky ní dodělají práci, kterou jim Čako nařídil, a tak si řekla, že dílnu opustí, když v ní byli už celé hodiny a dny. Říkala si, že když existují různé říše, tak by se mohli podívat do budoucnosti. Chtěla se podívat, co bude, až všechny říše vyhynou. Riko jí na to řekl, že to není možné, že do budoucnosti se oni dívat

nemohou, jinak by je postihl ten nejpřísnější trest pro celou jejich říši. Ale nabídl jí, zda by se chtěla podívat do říše zvířat, kde se zvířata dorozumívají řečí a žijí v lidském světě. Albínka neváhala a souhlasila. Skřítkci byli velice rádi, že jim to Albínka navrhla, protože sami bez vůdčího svolení by nesměli ani do říše skřetů, kde žijí pouze ti ještě menší skřítkci.

Cesta byla velice rychlá. Cestovalo se pomocí kouzelného koberece, který uměl věci, které mu byly nařízené. Riko mu řekl, ať je zave- de do říše zvířat a kouzelný kobereček tak rychle učinil. Když se objevili v říši zvířat, tak byla Albínka velice udivená, protože v říši lidí taková krásná zvířata ještě nikdy neviděla. Když například spatřila malinkatou bílou kočičku v krásném růžovém oblečku, tak nechtěla věřit svým očím, co vidí a slyší. Kočička, která se jmenovala Sisulka, Albínku velice mile sladkým hlasem přivítala do říše módně oblečených zvířátek a nabídla jí a všem skřítkům, zda by se s nimi nešli trochu pobavit, protože v jejich říši byla legrace a zábava tou nejdůležitější věcí. Podnikali různé soutěže v tanci, ve zpěvu a v jiných disciplínách, které ostatní návštěvníky velice bavily. Albínka si to velice užívala a byla moc šťastná a skřítkci spolu s ní také. Užili si tu největší legraci. Když nastal čas jejich odchodu, tak se jim moc nechtělo, ale museli dodělat práci, kterou měli rozdělanou a také si vzpomněli na zuřivého Čaka. Když se skřítkci vrátili zpátky do své dílny, moc děkovali Albínce, že je vzala do říše zvířat, kde ještě nikdy neby-

li, a Albínka také ne, a tak poděkovala skřítkům, že vůbec má tu možnost vidět do říší jiných, o kterých v říši lidí ani nemají ponětí, že něco takového může existovat.

Po měsících v dílně už zbývalo jen zabalit všechny hračky a doručit je po celém světě díky rychlým kouzelným saním, které skřítkci používali. Jenže tentokrát bylo řízení na Albínce, protože se skřítkci nemohli dopustit takové věci, že by sami řídili kouzelné saně. Albínka se toho tedy chopila, i když vůbec nevěděla, co s nimi má dělat a jak by je měla správně držet. Sedl si vedle ní moudrý skřítek Riko a navigoval ji. Albínka již po chvílce vše pochopila a mohla doručit všechny hračky za dvacet čtyři hodin. Protože již druhý den nastanou Vánoce, tak už se v říši lidí připravovaly a zabalovaly poslední dárky a všichni se těšili z každé chvílky, která nastane. Maminka, tatínek a Charlie už jen čekali na Albínčin příchod, jako jejich dárek. Když Albínka a Riko všechno doručili, tak na chvílku nakoukli do říše lidí za Albínčinou rodinou, kde je uviděli celé smutné a netrpělivé.

V říši skřítků se po jejich příchodu objevil Čako se svou paní a zeptal se, zda mají všechno, oč žádal, hotové a doručené. Čako pak radostně oznámil, že Albínka může odejít do své říše a že jí moc děkuje za spolupráci. Albínka měla velkou radost, tak se se skřítky rozloučila a v srdci jí zůstala krásná vzpomínka na jejich říši. Po návratu domů to pro ni a její blízké byly ty nejkrásnější Vánoce, o kterých by se jim nikdy ani ve snu nezdálo.

Veronika Kačová

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

říjen–prosinec 2016

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

STÁLÁ EXPOZICE

„PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě.

PŘECHODNÁ VÝSTAVA:

7. 10. 2016–30. 4. 2017 – Poklad Romů/Amare somnaka/Tajemství romského šperku
Tradiční zlaté a stříbrné šperky, historické unikáty a současné šperky úspěšných romských designérek poprvé k vidění na jednom místě

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ

1. 12. od 16 do 18 hod. Vánoční dílna se šperkařkou Nicole Taubinger pro děti i dospělé, výroba dárek z recyklovaného plastu. Vstup zdarma
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67

27. 11., 11. 12. vždy v 15 hod. Tvořivé dílny pro děti i dospělé inspirované výstavou, šperky z tradičních i netradičních materiálů, vstup zdarma
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67
Rezervace nutná, lektor@rommuz.cz, 545 214 419

FILMOVÉ ČTVRTKY

8. 12. 18 hod. Toto a jeho sestry (Alexander Nanau, Rumunsko, 2014)

Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a
V rámci Týdne lidských práv uvedeme projekci rumunského dokumentárního filmu Toto a jeho sestry. Desetiletý Totonel a jeho dvě starší sestry čekají, až se matka vrátí domů z vězení. Jejich příbuzní si ale z jejich bytu na bukurešťském předměstí udělali feťácké doupě.

A DALŠÍ VEŘEJNÉ AKCE:

24. 11. v 18 hod. Hudební pamětnický večer – vzpomínání na první Romfest (Brno, 1990).

Spojeno s vyhlášením a předáním Ceny Muzea romské kultury za rok 2016
Muzeum romské kultury, Bratislavská 67
Cenu Muzeum romské kultury uděluje od roku 2009 za přínos k rozvoji a uchování romské kultury. Pamětnický večer s živou hudbou připomene 1. ročník světového festivalu Romfest (1990).

8. 12. 17 hod. American Gypsy
Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a
Diskuze a čtení s romsko-americkou autorkou Ok-sanou Marafioti.

15. 12. v 17 hod. BRNOX/průvodce brněnským Bronxem
Křest netradičního průvodce umělkyně Kateřiny Šedé se uskuteční v prostorách Muzea romské kultury.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV – Každou první neděli v měsíci.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srnm.cz

Ceník inzerce:

celá strana (rozměr 26×40) – 5 000 Kč

1/2 strany (rozměr 26×20 nebo 40×13) – 3 500 Kč

1/4 strany (rozměr 13×20) – 1 500 Kč

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Předplatné Romano hangos

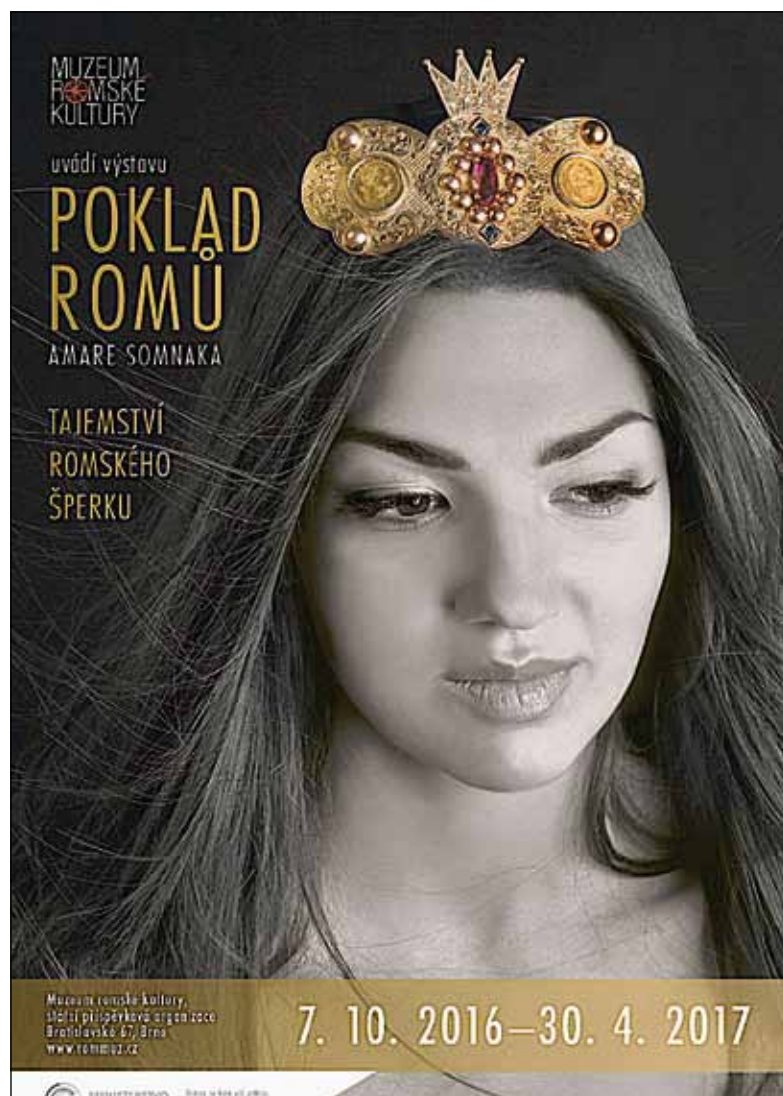
příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2016 je 265 Kč

ROMFEST 1990

*Aven te leperel ROMFEST 1990 –
Peršo romano festivalis Bernate*

*Hudební vzpomínání na 1. světový romský festival
ROMFEST 1990 v Brně*

Vystoupí hosté Romfestu 1990

24. listopadu 2016 v 18 hodin,
OC Omega – Musilka, Brno, Musilova 2a

Vstup volný

